

EURÓPAI PARLAMENT

2009 - 2014

Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottság

---

2013/2113(INI)

9.9.2013

JELENTÉSTERVEZET

a környezetben található műanyag hulladékokkal kapcsolatos európai
stratégiáról
(2013/2113(INI))

Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottság

Előadó: Vittorio Prodi

PR_INI

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY	3
INDOKOLÁS.....	7

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

a környezetben található műanyag hulladékokkal kapcsolatos európai stratégiáról (2013/2113(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. november 19-i 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre (hulladék keretirányelv),
- tekintettel az elemekről és akkumulátorokról, valamint a hulladékelemekről és akkumulátorokról, továbbá a 91/157/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. szeptember 6-i 2006/66/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre,
- tekintettel a poliklórozott bifenilek és a poliklórozott terfenilek (PCB/PCT) ártalmatlanításáról szóló, 1996. szeptember 16-i 96/59/EK tanácsi irányelvre,
- tekintettel az elhasználandó járművekről szóló, 2000. szeptember 18-i 2000/53/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre,
- tekintettel a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása során a környezet és különösen a talaj védelméről szóló, 1986. június 12-i 86/278/EGK tanácsi irányelvre,
- tekintettel a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló 94/62/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre (csomagolási irányelv),
- tekintettel a hulladékszállításról szóló 2006. június 14-i 1013/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre,
- tekintettel a hulladéklerakókról szóló, 1999. április 26-i 1999/31/EK tanácsi irányelvre,
- tekintettel a hulladékok égetéséről szóló, 2000. december 4-i 2000/76/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre,
- tekintettel az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló, 2012. július 4-i 2012/19/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvre,
- tekintettel a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról szóló, 2006. december 18-i 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre (REACH-rendelet),
- tekintettel a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2008. június 17-i 2008/56/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre (tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv),
- tekintettel a hatékony európai nyersanyag-politikai stratégiáról szóló, 2011. szeptember

13-i állásfoglalására¹,

- tekintettel az „Innováció a fenntartható növekedésért: az európai biogazdaság” című, 2012. február 13-i bizottsági közleményre (COM(2012)0060),
- tekintettel az „Erőforrás-hatékony Európa – Az Európa 2020 stratégia keretébe illeszkedő kiemelt kezdeményezés” című, 2011. január 16-i bizottsági közleményre (COM(2011)0021),
- tekintettel a környezetben található műanyag hulladékokkal kapcsolatos európai stratégiáról szóló bizottsági zöld könyvre (COM(2013)0123),
- tekintettel eljárási szabályzata 48. cikkére,
- tekintettel a Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottság jelentésére (A7-0000/2013),

- A. mivel az uniós jogszabályok nem foglalkoznak kifejezetten a műanyag hulladékokkal;
  - B. mivel a műanyag hulladék a környezetben évszázadokon át megmaradhat, mérgező reakciókba lépve és a hormonháztartást zavaró vegyületeket, karcinogén elemeket és a környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező anyagokat bocsátva ki az ökoszisztémákba;
  - C. mivel a hulladékokra vonatkozó uniós szabályozás végrehajtása és kikényszerítése nem kielégítő, az illegális hulladéklerakás és a műanyag hulladék nem megfelelő szállítása a környezetben és a tengeri élővilágban jelentős környezeti károkhoz, valamint a hulladékexport növekedéséhez vezetett, ami az Unió számára nyersanyagvesztést és munkahelyek elvesztését eredményezi;
  - D. mivel az európai versenyképesség szempontjából kulcsfontosságú a műanyag termékekkel kapcsolatos öko-innováció és ökotervezés, ami segíti az ipart abban, hogy a magas nyersanyagárhoz és a nyersanyagok szűkösségéből eredő nyomáshoz alkalmazkodjon, valamint fejlessze a fenntartható társadalom érdekében kulcsfontosságú alaptechnológiákat;
  - E. mivel a kiegyensúlyozott, a szemét erőforrásként való felfogásán alapuló „bölcstől bölcsőig” szemléletű körkörös gazdaság felé történő elmozdulás iránti erőfeszítések a munkahelyteremtés és növekedés szempontjából az Unió előnyére válhatnak;
1. üdvözli a Bizottság zöld könyvét és felismeri a műanyag hulladékkal célzottan foglalkozó uniós szabályozás szükségességét, csakúgy mint a hulladékokra vonatkozó jelenlegi szabályozás szigorú végrehajtásának szükségességét;
  2. hangsúlyozza, hogy annak érdekében, hogy a hulladékokkal kapcsolatos bizottsági megközelítést következetesebbé tegyék a jelenleg folyamatban lévő, a jogalkotás célravezetőségére irányuló ellenőrzés keretében, valamint tekintettel arra, hogy míg a műanyag hulladék körülbelül 40%-át a csomagolóanyagok teszik ki, jelenleg egyedül a

---

¹ HL C 51. E, 2013.2.22., 21. o.

csomagolási irányelv határoz meg célt a műanyag hulladék begyűjtésével kapcsolatban, ezért sürgősen szükség van ezen irányelv felülvizsgálatára, és ennek során a környezeti szférához tartozó, hulladéokra vonatkozó előírások elválasztására a termékekre vonatkozó előírásoktól és szabványoktól, mely utóbbiak az ipari vagy kereskedelmi szabályozás körébe tartoznak;

3. hangsúlyozza, hogy a műanyag hulladéokra vonatkozó uniós szabályozásban meg kell határozni: a hulladékgyűjtésre illetve a szelektív hulladékgyűjtésre vonatkozó konkrét célokat, és az újrafeldolgozhatóság kötelező kritériumait (tisztázva a mechanikus/szerves újrafeldolgozás és hasznosítás/égetés közötti különbséget; a célnak 2020-ra legalább az újrafeldolgozott műanyag 75%-ának kell lennie); az anyagok speciális, a fogyasztót a mechanikus vagy szerves újrafeldolgozhatóságról tájékoztató címkézését; és végezetül az egyszer használatos, rövid élettartamú műanyag termékeknek az újra felhasználható és tartósabb anyagokkal való felváltásának kritériumait;
4. egyetért azzal, hogy a műanyag hulladékot az újrafelhasználás, újrafeldolgozás és újrahasznosítás támogatása által értékes erőforrásként kell kezelni; úgy véli, hogy 2020-ra a hulladéklerakást minden körülmények között be kellene tiltani, azonban ez nem eredményezheti az újrafeldolgozás rovására az energetikai hasznosítás ösztönzését; úgy gondolja, hogy ezért a fent említett újrafeldolgozási célok mellett ajánlatos megfelelő szankciókat bevezetni az újrafeldolgozható vagy biológiailag lebomló műanyagok égetésére vonatkozóan a különböző típusú műanyagok közötti egyenlő versenyfeltételek biztosítása érdekében; rámutat arra, hogy ez egyúttal megfordítaná azt a nem fenntartható tendenciát, mely ez idáig a drágább újrafeldolgozott termékek helyett az újonnan előállított termékek használatát részesítette előnyben;
5. úgy gondolja, hogy a legveszélyesebb műanyagokat – amelyek az emberi egészségre és a környezetre leginkább ártalmasak (például a mikro- és az oxo-biodegradációs úton lebomló műanyagok), és amelyek az újrafeldolgozást is megnehezítő nehézfémeket tartalmaznak –, 2020 előtt a lehető leghamarabb ki kell vonni a piacról vagy egyenesen be kell azokat tiltani; úgy gondolja továbbá, hogy az európai polgárok (és fogyasztók) többsége követelésének megfelelően érkezett az idő az egyszer használatos, biológiai úton nem lebomló és nem komposztálható műanyag termékek kivonására vagy betiltására, szintén 2020 előtt;
6. hangsúlyozza, hogy a biológiai úton lebomló, bioalapú és komposztálható műanyagok támogatására megfelelő intézkedéseket kell elfogadni, feltéve, hogy ezek előállítása nincs kedvezőtlen hatással az emberi vagy állati fogyasztási célú mezőgazdasági termelésre; úgy gondolja továbbá, hogy ezek jellemzőiről a fogyasztóknak világosabb tájékoztatást kellene nyújtani;
7. felhív a beruházások növelésére azon kutatások és technológiák terén, melyek célja, hogy az anyag minőségét nem befolyásolva fenntarthatóbb műanyagokat állítsanak elő, és hogy javítsák a különböző típusok integrációját a gyártási folyamatokba és újrafeldolgozási tevékenységekbe; úgy gondolja, hogy új technológiákra van szükség a műanyag biológiai lebomlási folyamatai, a hulladékszelektálási módszerek, mechanikus újrafeldolgozás, ökotervezés és az „okos csomagolás” fejlesztéséhez; ezért úgy gondolja, hogy a Horizont 2020 lehetőséget adhatna arra, hogy erre a fontos társadalmi igényre reagáljanak, ami a

környezetre és a polgárokra nézve egyaránt messzemenő előnyökkel járna, az új gazdasági tevékenységek létrehozásától kezdve a tengeri szemét és az egészségügyi kockázatok csökkentéséig;

8. úgy gondolja, hogy merészebb lépéseket kell tenni a műanyag hulladék illegális kivitele ellen, ideértve az uniós szállítási szabályozás szigorúbb betartatását, és a kikötőkben, illetve a hulladékkezelő létesítményekben szigorúbb megfigyelési és ellenőrzési rendszerek alkalmazását; megjegyzi, hogy a kiterjesztett gyártói felelősség elvének alkalmazása, csakúgy mint a fogyasztók tudatossága is szerepet játszanak az illegális kivitel megakadályozásában úgy gondolja továbbá, hogy az Uniónak valamennyi lehetséges nemzetközi fórumon, megállapodásban és szervezetben támogatnia kell a koherens hulladékgazdálkodási megközelítést; elengedhetetlennek tartja továbbá, hogy megbízható és összehasonlítható adatok legyenek hozzáférhetők a hulladékáramokról, az Európába be- és kiáramló hulladékról, ezek mennyiségéről és a hulladékgazdálkodási rendszerekről;
9. bízik abban, hogy az európai önkormányzatok és helyi kormányzati szervek megtesznek minden lehetséges erőfeszítést annak érdekében, hogy – hatékony hulladékgyűjtési és újrafeldolgozási rendszerek elősegítése és megfelelő műanyag hulladék-gyűjtő pontok létrehozása révén – a polgárokat ösztönözzék a műanyag hulladékkal kapcsolatban a körkörös gazdaság koncepciójának elfogadására, különösen a parti területeken; úgy gondolja továbbá, hogy nagymértékben hozzájárulhatnának a hulladékgazdálkodás európai szintű harmonizációjához azzal, ha megállapodnának közös előírásokról és gyakorlatokról;
10. felhív a Műanyag hulladék Európai Napjának létrehozására, mely napon a polgároknak lehetőségük lenne bármekkora mennyiségű műanyag hulladékot visszaszolgáltatni megfelelő pénzbeli kompenzáció ellenében, ezzel biztosítva az újrafeldolgozásra alkalmas műanyag alapanyagot és növelve az újrafeldolgozással kapcsolatos társadalmi tudatosságot; úgy gondolja, hogy ez az esemény egyúttal közösségi strandtakarítással is párosulhatna, ezzel szimbolikusan hozzájárulva a műanyag hulladék miatti parti szennyezés visszaszorításához;
11. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.

INDOKOLÁS

Az európai műanyagipar éves forgalma körülbelül 300 milliárd euró, az iparág 1,54 millió embert foglalkoztat, azonban a keletkezett hulladékra vonatkozóan még mindig nem állnak rendelkezésre konszolidált adatok, az Európai Bizottság szerint 2008-ban a keletkezett mennyiség 25 millió tonna volt, míg az Európai Környezetvédelmi Ügynökség szerint 2010-ben 13 millió tonna volt. A műanyagok gyártására, begyűjtésére, szelektációjára, újrafeldolgozására, hasznosítására és ártalmatlanítására vonatkozó megbízható és összehasonlítható adatok hiányában nehéz célzott és hatékony politikát kialakítani, különösen az illegális hulladékáramok elleni fellépést illetően. Nyilvánvaló, hogy a műanyag környezeti hatása még mindig alulbecsült.

A zöld könyv időszerű lehetőséget kínál az összehangolt és nagyra törő jogharmonizációra a hulladékáramra vonatkozó irányelvek folyamatban lévő célszerűségi vizsgálatának keretén belül. Első lépésként tehát meg kellene teremteni a műanyag hulladékra vonatkozó specifikus uniós szabályozást, az ahhoz kapcsolódó célok kitűzése és a jelenlegi szabályok szigorú végrehajtása mellett.

Figyelemmel arra, hogy a hulladék körülbelül 40%-át a csomagoló anyagok teszik ki, célszerű lenne az értékelést ezzel kezdeni. A műanyag hulladékokra a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló irányelv kivételével – mely a begyűjtendő műanyag mennyiségét 22,5%-ban rögzíti, és amelyet 1994 óta nem módosítottak – nem határoztak meg célokat. Eljött az idő, hogy a szabályokat az új gyártási helyzethez igazítsuk, és összhangba hozzuk más ágazatok környezetvédelmi kötelezettségeivel a hulladék keretirányelvben meghatározott hulladékhierarchia figyelembevételével. Ha a csomagolásról és a csomagolási hulladékokról szóló irányelvet nem alakítjuk át és nem különítjük el a kereskedelmi/ipari/versenyjogi előírásokat és normákat a környezetvédelmi kötelezettségektől, a probléma 40%-át nem fogjuk tudni kezelni. A csomagolási irányelv felülvizsgálatának ki kell terjednie az ökotervezés szabályaira, melyeknek lehetővé kell tenniük a szelektív gyűjtést és így a hatékony újrafeldolgozást, új technológiák (például az infravörös technológia és a speciális címkézés) és újrafeldolgozásra alkalmas anyagok felhasználása révén. Ez az európai ipar számára is lehetőséget adna szabványok kialakítására globális versenyképességük megőrzése vagy akár növelése mellett.

Ezen felül az ipari szereplőknek nagyobb erőfeszítéseket kell tenniük az átlátható tájékoztatás terén annak érdekében, hogy világosan megjelöljék az általuk piacra bocsátott termékek jellemzőit: a fogyasztóknak a szelektív megkönnyítése érdekében tudniuk kell, hogy az általuk megvásárolt műanyag újrafeldolgozásra, komposztálásra alkalmas-e, biológiai úton lebomlik-e, vagy egyéb módon újrahasznosítható-e. Ez a fajta innováció a kutatási és fejlesztési tevékenységeket is ösztönözné, elősegítené a munkahelyteremtést, és egyúttal kedvező hatással lenne a környezetre is. Mindez a gyakorlatban is végrehajtaná a hulladékhierarchiát, és a műanyag újrafeldolgozását a rangsorban az újrafelhasználás mögé, de az égetéses energetikai újrahasznosítás elé helyezné. Az általánosan elfogadott vélemény szerint a hulladéklerakó a műanyag hulladék kezelése esetében mint életképes megoldás fel sem merülhet, és reméljük, hogy betiltásukra konkrét időpontot határoznak meg (erre 2020-at javasoljuk, figyelembe véve azt, hogy egyes tagállamokban még mindig problémát jelent a szelektív hulladékgyűjtés széles körű kivitelezése, ezért nem számolhatnak más lehetőséggel).

A műanyag túlságosan értékes erőforrás ahhoz, hogy hulladéklerakóba kerüljön, vagy akár egyszerűen elégessék. Ha következetessé kívánjuk tenni az energiahatékonyságra és a körkörös gazdaság koncepciójának a műanyagokra való kiterjesztésére irányuló európai kiemelt kezdeményezést, akkor be kell szüntetni azon tevékenységek támogatását, melyek olyan fenntarthatatlan eljárásokat részesítenek előnyben, mint a hulladék lerakása vagy az újrafeldolgozásra alkalmas műanyag elégetése.

Különösen fontos és szükséges az újrahasznosítás fogalmának világos meghatározása, és azon hiedelem eloszlatása, hogy ez az újrafeldolgozással egyenlő (különösen, ha a műanyagok elégetése általi energetikai újrahasznosításról van szó). Ezeket nem szabad egyenrangú választási lehetőségként kezelni, hanem sorrendet kell felállítani, elsőként a csökkentés, másodsorban az újrahasználat és végül az újrafeldolgozás ösztönzésével. Hogyan tehető vonzóbbá az újrafeldolgozott műanyag, annak tükrében, hogy az aktuális piaci árak túl magasak ahhoz, hogy az újrafeldolgozott műanyagot jobban lehessen integrálni az új műanyag gyártási folyamatába? Miért drágább az újrafeldolgozott műanyag, mint az újonnan előállított? Ez esetben az égetés helyett (ahogy eddig tettük) nem kellene inkább az újrafeldolgozást ösztönözni, hogy az újrafeldolgozásra alkalmas és biológiailag lebomló műanyag égetése megdráguljon és kimenjen a divatból? Végső soron ez egy olyan probléma, amellyel egyre többször találkozunk; mit kíván kezdeni Európa azokkal a hulladékégetővel, melyeknek túltelítettség melletti fenntartását közvetlen vagy közvetett támogatások teszik lehetővé? Itt az ideje, hogy ehelyett az újrafeldolgozó üzemeket támogassuk közvetve vagy közvetlenül. Több újrafeldolgozott anyagot kell a piacra juttatnunk, hogy az egy egységre eső gyártási költség csökkenjen, és hogy az újrafeldolgozott műanyag a jelenlegi rendszer életképes részévé váljon, ezzel együtt környezetbarát munkahelyeket is teremtve.

Ebből a célból az újrafeldolgozott műanyagokra vonatkozó – 2020-ig 75%-os – célkitűzés, az újrafeldolgozásra alkalmasság kötelező kritériumainak meghatározása, a szelekciót elősegítő specifikus címkézés bevezetése, eszmecserét fog beindítani és ösztönzést ad a fejlettebb és hatékonyabb hulladékáram-kezelési rendszerek alkalmazásához. Ezt a folyamatot tovább segíti (és egyben biztosítja a célok elérését) a jobb újrafeldolgozásra, begyűjtési és szelekciós technikákra, valamint különösen az újrafelhasználhatóságuk és tartósságuk tekintetében korszerű anyagokra irányuló kutatás és fejlesztés finanszírozása.

Azokat a műanyagokat, melyek nem illeszkednek ebbe a modellbe, melyek a környezetre és emberi egészségre leginkább ártalmasak és nincsenek összhangban az erőforrás-hatékonyság megvalósításának ütemtervével – például az oxo-biodegradációs, mikro- és egyszer használatos műanyagok – fokozatosan ki kell vonni a piacról vagy egyszerűen be kell őket tiltani.

Egy másik alapvető lépés a polgárok, gyártók, a közigazgatás és a szakmai szervezetek kollektív elkötelezettségének biztosítása. Ennek keretén belül elengedhetetlen a tudatosság növelése a közvélemény felvilágosítására irányuló tájékoztató kampányok, például a Műanyag hulladék Európai Napja révén. A legnagyobb erőfeszítést itt a helyi önkormányzatoknak kell megtenniük: ők felelnek a műanyagok ártalmatlanításával kapcsolatos valamennyi művelet megszervezéséért, nemcsak a háztartási hulladékot, hanem az ipari és veszélyes hulladékot, és nem utolsósorban a parti és tengeri létesítményekből származó hulladékot illetően is.

A tengeri szemét egy súlyos probléma, melyet önmagában egyetlen kampány sem képes megoldani. Az önkéntes tevékenységnek döntő szerepe lesz a tudatosság növelésében és egy másfajta, felelős megközelítés előmozdításában azzal kapcsolatban, hogy hogyan kezeljük tengereinket, hogyan őrizzük meg a biológiai sokféleséget és egyben egy értékes élelmiszerforrást.

A probléma részben a nemzetközi közlekedéshez és a Bázeli Egyezmény nem megfelelő végrehajtásához kapcsolódik: ezen a területen az EU és a nemzeti kormányok részéről is határozottabb elkötelezettségre van szükség. Kezdeti lépés lehet a hulladékáramok szigorúbb ellenőrzésének biztosítása, és a nemzetközi szerződéseinkben világosabb szabályok alkalmazása, még az olyan látszólag lényegtelen területeken is, mint a technológiamegosztás vagy az oktatás: támogatnunk kell a környezetbarát anyagainkat, eljárásainkat és projektjeinket, az európai szabvány globális elfogadtatása érdekében.